

Tuuli Mirola – Anneli Pirttilä – Terttu Kauranen

Kielikysely syksyllä 2012

7. luokan oppilaiden kielivalinnat ja vaihtoehdot

Saimaan ammattikorkeakoulun julkaisu

Saimaa University of Applied Sciences Publications

Saimaan ammattikorkeakoulun julkaisu

Sarja A: Raportteja ja tutkimuksia 31

ISBN 978-952-5714-96-8 (PDF)

ISSN 1797-7266

ESIPUHE

Itä-Suomessa on keskusteltu siitä, pitäisikö peruskoulun oppilailla olla mahdollisuus valita venäjä ruotsin sijasta pakolliseksi kieleksi. Lappeenrannan, Imatran, Mikkelin, Savonlinnan, Puumalan ja Tohmajärven kunnat ovat hakeneet mahdollisuutta tällaiseen kokeiluun. Julkisessa keskustelussa on melko usein lähdetty siitä, että mikäli tällainen mahdollisuus olisi, Itä-Suomessa ruotsinkieli korvautuisi venäjällä.

Nuorten koululaisten oma kiinnostus vaikuttaa kuitenkin käytännössä merkittävästi kielivalintoihin. Tämän vuoksi Saimaan ammattikorkeakoulu halusi selvittää, mitä kieliä koululaiset itse olisivat halukkaita valitsemaan.

Lisäksi haluttiin saada selville, millaisena koululaiset näkevät kielten opiskelun. Avoimissa vastauksissa tuli esille, että osa oppilaista kokee kielten opiskelun helpoksi ja olisi halukas opiskelemaan lisää valinnaisia kieliä. Kielten opiskeluun toivottiin yleisesti ottaen enemmän valinnan varaa. Toisaalta osa vastanneista oppilaista oli sitä mieltä, että kielten opiskelu on vaikeaa ja olisi luultavasti valmis luopumaan sekä ruotsin että venäjän opiskelusta.

Toivomme, että nyt toteutettu selvitys antaa yhden näkökulman kielikeskusteluun ja virikkeitä kielen opetuksen kehittämiseen yleisemminkin.

Tekijät

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO.....	6
2	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	6
3	TUTKIMUKSEEN OSALLISTUNEET OPPILAAT.....	8
4	TUTKIMUSTULOKSET	10
4.1	Pakollisen ruotsin vaihtaminen venäjään.....	10
4.2	Pakollisen ruotsin vaihtaminen muuhun kieleen	12
5	YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET	20

1 JOHDANTO

Itä-Suomessa on keskusteltu siitä, pitäisikö peruskoulun oppilaille olla mahdollisuus valita venäjä ruotsin sijasta pakolliseksi kieleksi. Lappeenrannan, Imatran, Mikkelin, Savonlinnan, Puumalan ja Tohmajärven kunnat ovat hakeneet mahdollisuutta tällaiseen kokeiluun.

Saimaan ammattikorkeakoulu toteutti syksyllä 2012 kyselyn näiden kuntien peruskoulun 7-luokan oppilaille, jotka ovat juuri opinnoissaan aloittamassa ruotsin kieltä. Kyselyllä haluttiin selvittää sitä, mitä mieltä oppilaat itse ovat asiasta ja miten suuri osuus oppilaista olisi halukas valitsemaan venäjän ruotsin sijasta.

2 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Saimaan ammattikorkeakoulu lähetti Lappeenrannan, Imatran, Mikkelin, Savonlinnan, Puumalan ja Tohmajärven kuntien peruskouluille pyynnön osallistua seitsemäsluokkalaisten kielivalintakyselyyn. Kysely toteutettiin 20.8. - 28.10.2012 koulujen omien aikataulujen mukaan.

Oppilaille oli mahdollisuus vastata kyselyyn sähköisesti Webropol-ohjelmalla toteutetulla lomakkeella. Osa kouluista vastasi paperilomakkeilla. Lomakkeella kysyttiin kuusi kysymystä, joista 2 ensimmäistä oli vastaajien luokittelemiseksi käytettäviä taustatietokysymyksiä: sukupuoli ja asuinkunta. Asuinkuntakysymykseen oli annettu valmiina vastausvaihtoehtoina kokeilulupaa hakeneet kunnat sekä vaihtoehto ”Muu, Mikä?”.

Kysymyksen 3 *”Jos sinulla olisi mahdollisuus vaihtaa yläkoulussa alkava pakollinen ruotsi venäjän kieleen, niin olisitko halukas vaihtamaan?”* vastausvaihtoehdot olivat kyllä, ei ja en osaa sanoa. Samat vastausvaihtoehdot olivat myös kysymykseen 4 *”Jos sinulla olisi mahdollisuus vaihtaa yläkoulussa alkava pakollinen ruotsi mihin tahansa muuhun vieraaseen kieleen, niin olisitko halukas vaihtamaan?”*.

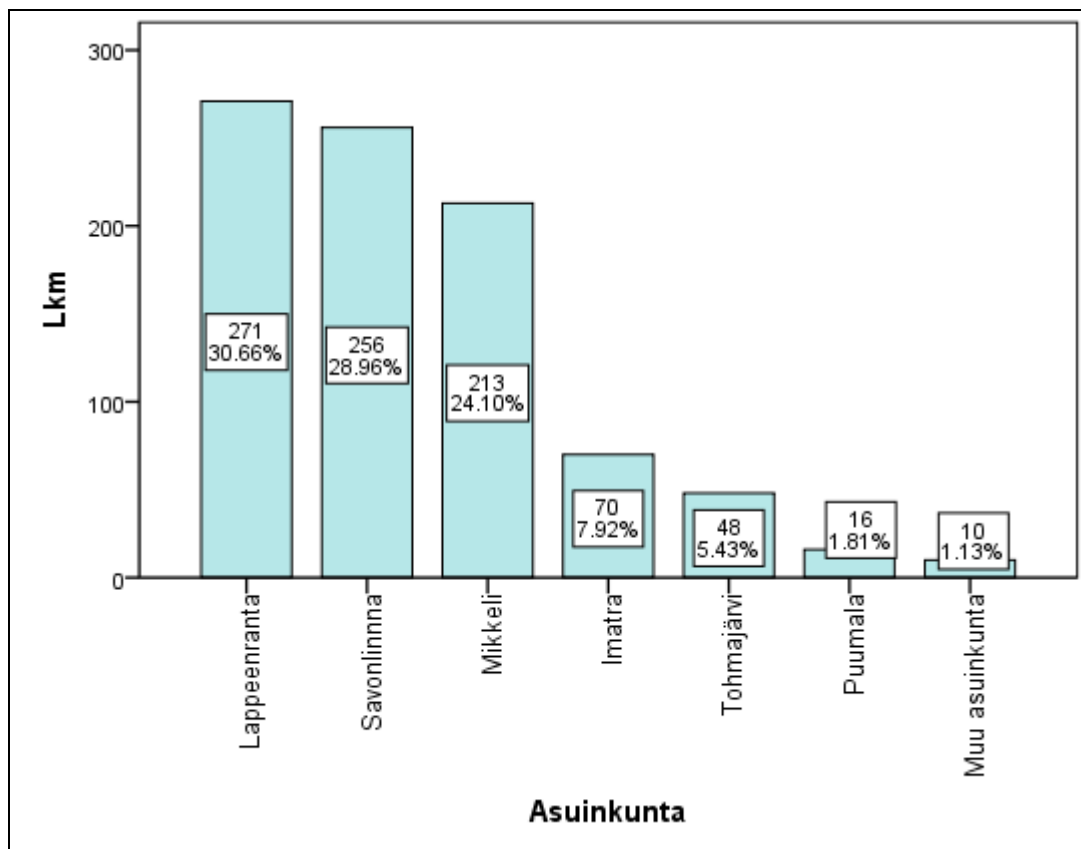
Kysymyksessä 5 tarkennettiin edellistä kysymystä: *"Vaihtaisin seuraavaan kieleen"*. Vastausvaihtoehdot olivat saksa, ranska, espanja, italia ja jokin muu kieli, mikä?.

Viimeisessä kysymyksessä oppilaille annettiin mahdollisuus vastat omin sanoin: *"Mitä muuta sanottavaa sinulla on yläkoulun kielivalinnoista ja niiden vaihtoehtoista?"*.

Kyselyn keskeiset tulokset julkaistiin 12.11.2012 tiedotteena ja vastausten jakaumia kuvaavana Power Point -kalvosarjana. Tässä raportissa esitetään tutkimuksen tulokset ja niiden tulkinnat yksityiskohtaisemmin.

3 TUTKIMUKSEEN OSALLISTUNEET OPPILAAT

Tutkimuksen osallistui kaikkiaan 887 oppilasta. Vastausprosentti oli 55,8 % kaikista kuuden kunnan seitsemäsluokkalaisista. Vastajista 438 oli poikia ja 447 oli tyttöjä. Kaksi vastaajaa ei kertonut sukupuoltaan. Vastausten jakauma asuinpaikkakunnittain on esitetty kuviossa 1.

Kuvio 1. Vastausten jakauma asuinpaikkakunnan mukaan (N = 884)

Taulukossa 1 on esitetty vastausten jakaumat ja vastausprosentit paikkakunnittain. Koska lomakkeella kysyttiin vastaajan asuinpaikkakuntaa ja osa vastaajista käy koulua muulla paikkakunnalla kuin asuinkunnassaan, joidenkin paikkakuntien vastausprosentti on yli 100 %.

Paikkakunta	7.-luokkalaisten lkm paikkakunnalla	Vastaajien lkm asuinkunnan mukaan	Vastaus- prosentti
Imatra	249	70	28,1 %
Lappeenranta	630	271	43,0 %
Mikkeli	475	213	44,8 %
Puumala	13	16	123,1 % *
Savonlinna	260	256	98,5 %
Tohmajärvi	62	48	87,4 %
Muu	-	10	-
Puuttuva tieto	-	3	-
YHTEENSÄ	1589	887	55,8 %

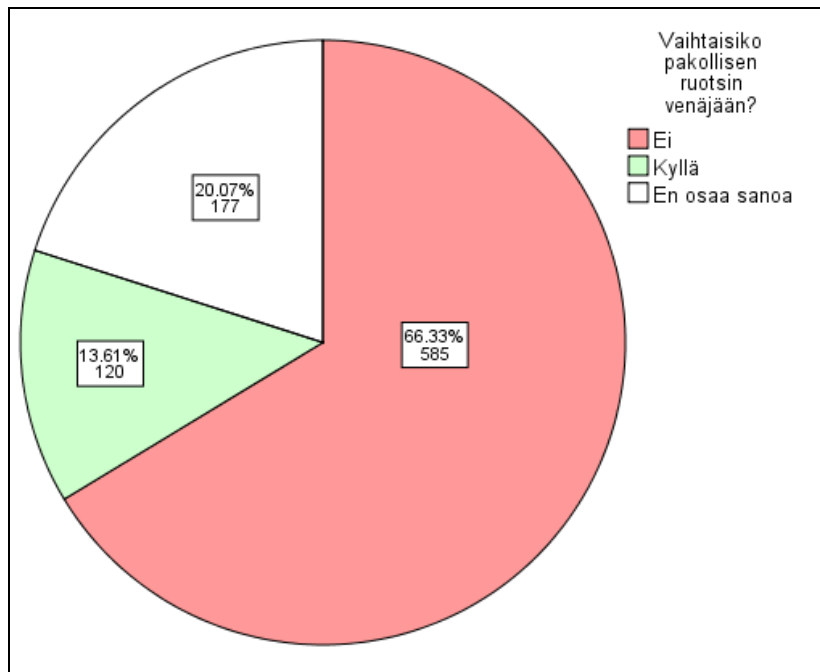
Taulukko 1. Vastausten jakaumat ja vastausprosentit paikkakunnittain

4 TUTKIMUSTULOKSET

4.1 Pakollisen ruotsin vaihtaminen venäjään

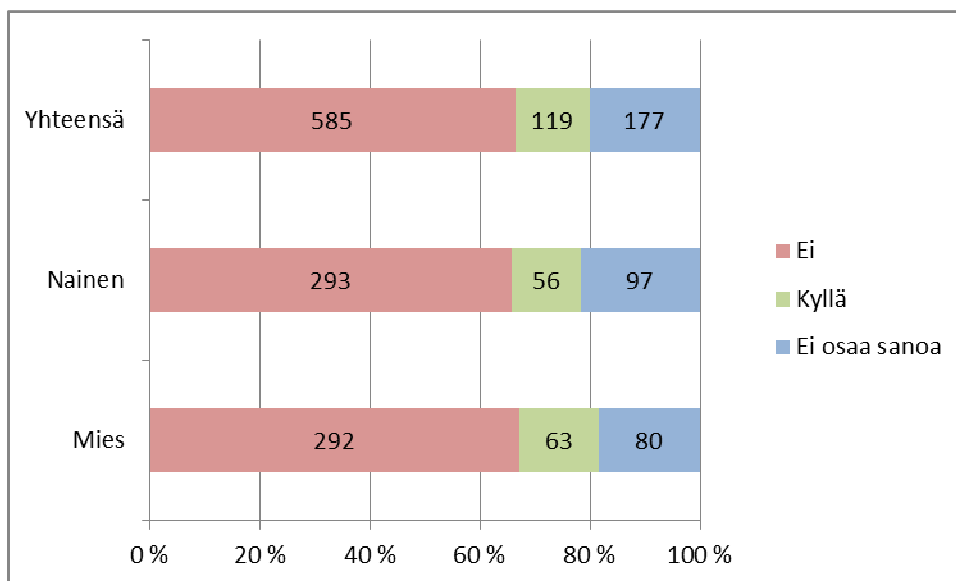
Seitsemäsluokkalaisilta kysyttiin ”Jos sinulla olisi mahdollisuus vaihtaa yläkoulussa alkava pakollinen ruotsi venäjän kieleen, niin olisitko halukas vaihtamaan?”. Vastausvaihtoehdot olivat kyllä, ei ja en osaa sanoa.

Kyselyyn vastanneista pakollisen ruotsin vaihtaisi venäjään 14 % (120 oppilasta). Kaikkiaan 66 % (585 oppilasta) ei vaihtaisi pakollista ruotsia venäjään ja 21 % (177 oppilasta) ei osannut sanoa vaihtaisiko vai ei (kuvio 2).

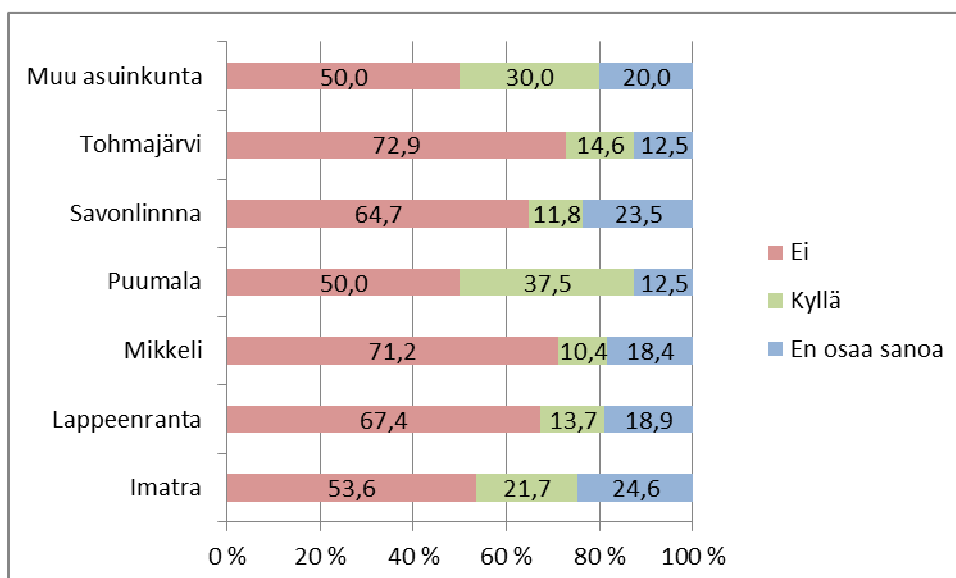
Kuvio 2. Vaihtaisiko pakollisen ruotsin venäjään? (N = 882)

Tyttöjen ja poikien halukkuudessa vaihtaa ruotsi venäjään ei ole eroa (Chi-square test sig. = 0,358) (kuvio 3).

Kuvio 3. Vaihtaisiko pakollisen ruotsin venäjään? Jakauma sukupuolen mukaan (N = 881)

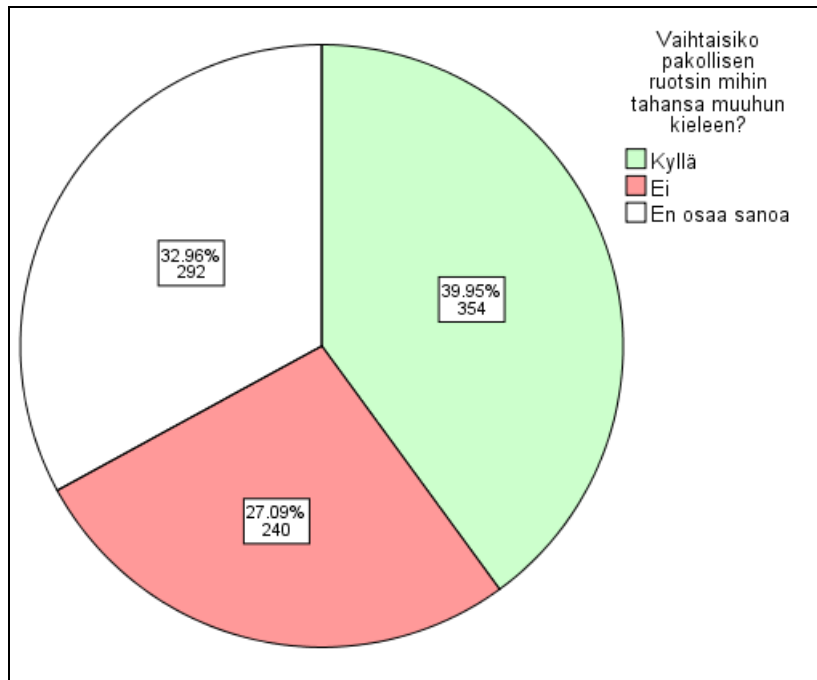
Paikkakunta vaikuttaa jonkin verran vaihtamishalukkuuteen (Chi-Square test sig. = 0,029). Imatralaiset olivat esimerkiksi lappeenrantalaisia halukkaampia valitsemaan venäjän: Imatralla vaihtohalukkaita oli 22 % ja Lappeenrannassa 14 %. Vaihtamishalukkaiden vastaavat osuudet muissa kunnissa olivat Puumalassa 38 % (6 oppilasta), Tohmajärvellä 15 % (7 oppilasta), Savonlinnassa 12 % ja Mikkelissä 10 % (kuvio 4).

Kuvio 4. Vaihtaisiko pakollisen ruotsin venäjään? Jakauma asuinkunnan mukaan (N = 880)

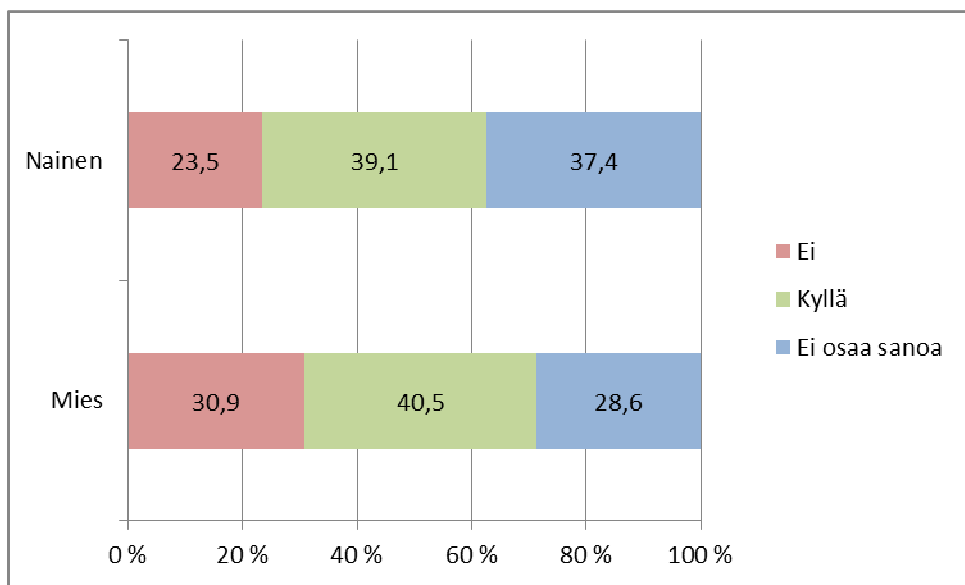
4.2 Pakollisen ruotsin vaihtaminen muuhun kieleen

Kyselyssä haluttiin myös selvittää, olisivatko oppilaat halukkaita vaihtamaan ruotsin mihin tahansa muuhun kieleen, siis ei välttämättä venäjään. Kyselyyn vastanneista 40 % (353 oppilasta) olisi valmis vaihtamaan ruotsin johonkin muuhun kuin venäjään, 27 % (240 oppilasta) ei vaihtaisi ruotsia mihinkään muuhun kieleen (kuvio 5). Epävarmojen osuus oli 33 % (292 oppilasta).

Kuvio 5. Vaihtaisiko pakollisen ruotsin mihin tahansa muuhun kieleen? (N = 886)

Ruotsin vaihtamisessa johonkin muuhun kieleen ja sukupuolen välillä on riippuvuus (Chi-square test sig. = 0,008). Tytöistä suurempi osa epävarmoja (37 % ei osaa sanoa) kuin pojista (29 %), kun taas pojilla on selvempi mielipide vaihtamisesta (40 % vaihtaisi ja 31 % ei vaihtaisi). Vaihtohalukkaiden suhteellinen osuus molemmissa ryhmissä oli suunnilleen sama (39 - 40 %).

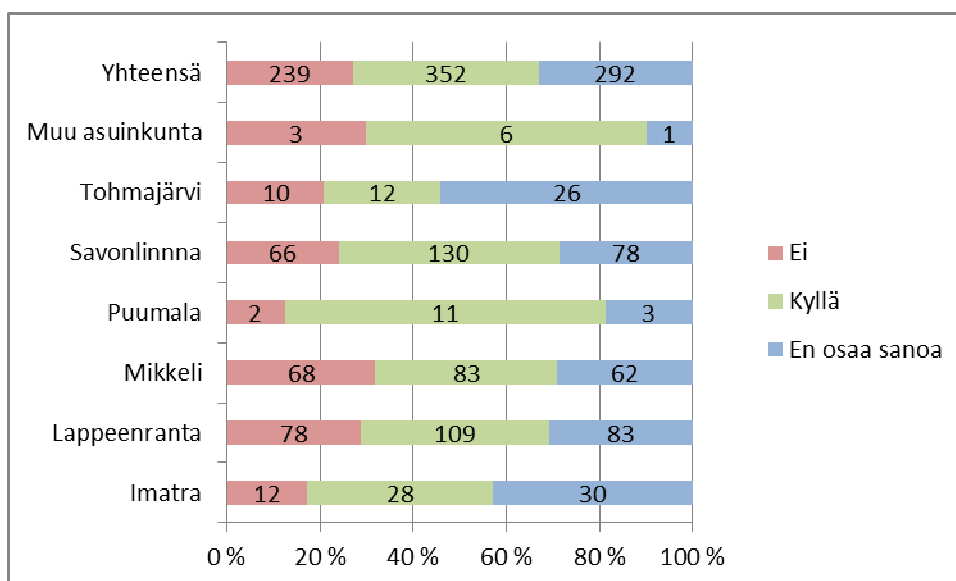
Kuvio 6. Vaihtaisiko pakollisen ruotsin mihin tahansa muuhun kieleen? Jakauma sukupuolen mukaan (N = 884)

Paikkakuntien ja muuhun kieleen vaihtohalukkuuden välillä on riippuvuus (Chi-square test Sig. = 0,009): Puumalassa on suurin vaihtohalukkuus (69 %), mutta vastaajia yhteensä vain 16. Vaihtohalukkaiden osuus on sama (40 %) Lappeenrannassa, Imatralla, Mikkelissä ja Savonlinnassa. Vaihtohaluttomien osuudet ovat suurimmat Mikkelissä (32 %), Lappeenrannassa (29 %) ja Savonlinnassa (26 %). Epävarmojen osuus on suurin Tohmajärvellä (54 %) ja Imatralla (43 %). Mikkelissä vastaukset jakautuvat tasaisesti kaikkiin kolmeen ryhmään. Puumalassa ja ryhmässä ”muu asuinkunta” vastaajien määrä on liian pieni johtopäätösten tekemiseksi.

Asuinkunta * Vaihtaisiko pakollisen ruotsin mihin tahansa muuhun kieleen? Crosstabulation

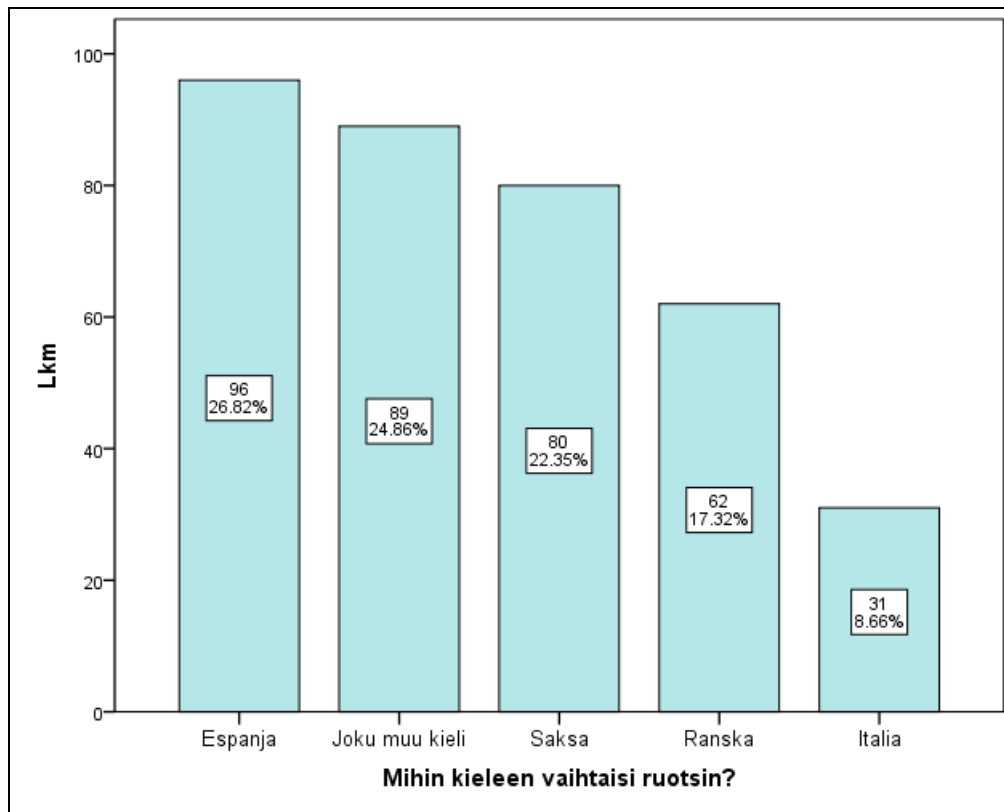
			Vaihtaisiko pakollisen ruotsin mihin tahansa muuhun kieleen?			Total
			Kyllä	Ei	En osaa sanoa	
Asuinkunta	Imatra	Count	28	12	30	70
		% within Asuinkunta	40.0%	17.1%	42.9%	100.0%
	Lappeenranta	Count	109	78	83	270
		% within Asuinkunta	40.4%	28.9%	30.7%	100.0%
	Mikkeli	Count	83	68	62	213
		% within Asuinkunta	39.0%	31.9%	29.1%	100.0%
	Puumala	Count	11	2	3	16
		% within Asuinkunta	68.8%	12.5%	18.8%	100.0%
	Savonlinna	Count	103	66	87	256
		% within Asuinkunta	40.2%	25.8%	34.0%	100.0%
	Tohmajärvi	Count	12	10	26	48
		% within Asuinkunta	25.0%	20.8%	54.2%	100.0%
	Muu asuinkunta	Count	6	3	1	10
		% within Asuinkunta	60.0%	30.0%	10.0%	100.0%
Total		Count	352	239	292	883
		% within Asuinkunta	39.9%	27.1%	33.1%	100.0%

Taulukko 2. Vaihtaisiko pakollisen ruotsin mihin tahansa muuhun kieleen? Jakauma paikkakunnan mukaan (N = 883)

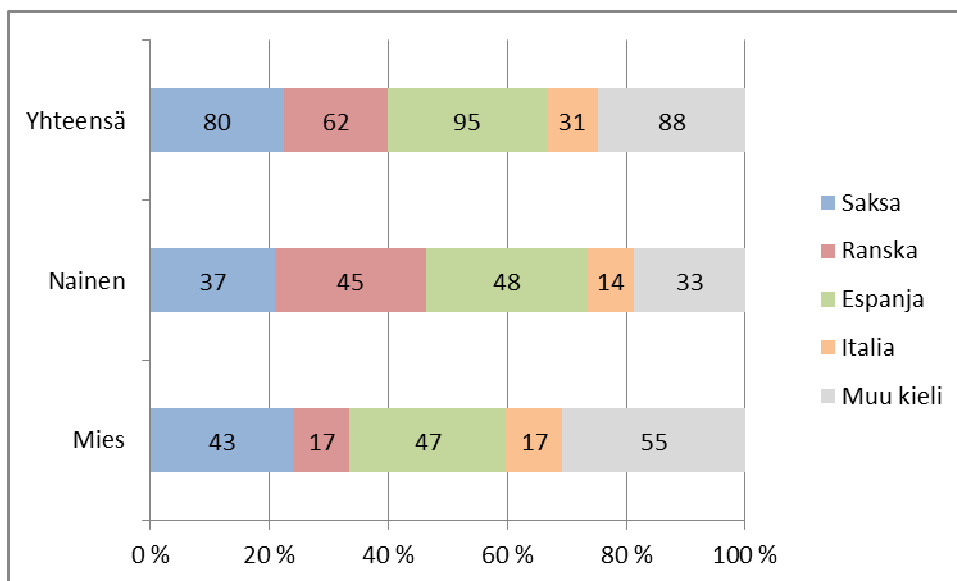
Kuvio 7. Vaihtaisiko pakollisen ruotsin mihin tahansa muuhun kieleen? Jakauma paikkakunnan mukaan (N = 883)

Suosituin kieli, johon 7-luokkalaiset haluaisivat ruotsin vaihtaa, oli espanja. Vastaajista 27 % vaihtaisi ruotsin espanjaan, 22 % saksaan, 17 % ranskaan ja 9 % italiaan. Johonkin muuhun kieleen ruotsin vaihtaisi 25 % vastaajista (kuvio 8).

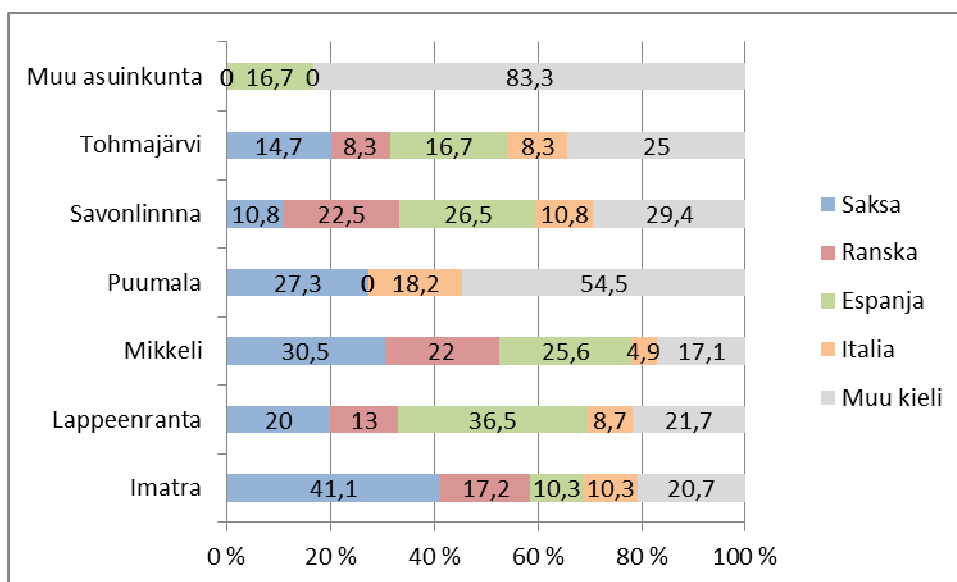
Kuvio 8. Mihin kieleen vaihtaisi ruotsin? (N = 357)

Muun kielen valinnan ja sukupuolen välillä on riippuvuus (Chi-Square test sig. = 0,001). Suosituin kieli sekä tytöillä että pojilla oli espanja. Pojilla toiseksi suosituin oli saksa ja tytöillä toiseksi suosituin oli ranska, mutta saksa oli lähes yhtä vahva vaihtoehto (kuvio 9).

Kuvio 9. Mihin kieleen vaihtaisi ruotsin? Jakauma sukupuolen mukaan (N = 365)

Paikkakunnan ja muun kielen valinnan välillä on riippuvuus (Chi-Square test sig. = 0.000). Lappeenrannassa suosituin kieli oli espanja (37 %) ja Imatralla saksa (42,1 %). Mikkelissä suosituin saksa (31 %), mutta espanja (26 %) on vahva suosikki myös. Savonlinnassa suosituin kieli on espanja (27 %) ja ranska (23 %) myös vahva suosikki.

Kuvio 10. Mihin kieleen vaihtaisi ruotsin? Jakauma paikkakunnan mukaan (N = 357)

		Mihin kieleen vaihtaisi ruotsin?					Yhteensä
		Saksa	Ranska	Espanja	Italia	Joku muu kieli	
Asuinkunta	Imatra	12 41.4%	5 17.2%	3 10.3%	3 10.3%	6 20.7%	29 100.0%
	Lappeenranta	23 20.0%	15 13.0%	42 36.5%	10 8.7%	25 21.7%	115 100.0%
	Mikkeli	25 30.5%	18 22.0%	21 25.6%	4 4.9%	14 17.1%	82 100.0%
	Puumala	3 27.3%	0 .0%	0 .0%	2 18.2%	6 54.5%	11 100.0%
	Savonlinna	11 10.8%	23 22.5%	27 26.5%	11 10.8%	30 29.4%	102 100.0%
	Tohmajärvi	5 41.7%	1 8.3%	2 16.7%	1 8.3%	3 25.0%	12 100.0%
	Muu asuinkunta	0 .0%	0 .0%	1 16.7%	0 .0%	5 83.3%	6 100.0%
	Yhteensä	79 22.1%	62 17.4%	96 26.9%	31 8.7%	89 24.9%	357 100.0%

Taulukko 3. Mihin kieleen vaihtaisi ruotsin? Jakauma paikkakunnan mukaan (N = 357)

Vastaajista 25 % olisi valmis vaihtamaan ruotsin jokin muuhun kieleen kuin valmiiksi esitettyihin vaihtoehtoihin (saksa, ranska, espanja, italia). Oppilaat saivat halutessaan tarkentaa avoimella vastauksella, mikä tämä muu kieli voisi olla. Kaikki oppilaiden mainitsemat vaihtoehdot on listattu taulukossa 4.

Japani (19 vastausta)	Portugali (2)	Saame (1)
Kiina (10)	Thai (2)	Englanti (1)
Venäjä (18)	Turkki (2)	Puola (1)
Viro (12)	Korea(2)	Hindi (1)
Suomi (6)	Kreikka (1)	Arabia (1)

Taulukko 4. Muut oppilaiden mainitsemat kielivaihtoehdot

Avoimissa vastauksissa tuli esille, että osa oppilaista kokee kielten opiskelun helpoksi ja olisi halukas opiskelemaan lisää valinnaisia kieliä. Kielten opiskeluun toivottiin enemmän valinnan varaa. Ruotsinkielen osalta nykyisen käytännön kannatus tuli esille myös avoimissa vastauksissa.

- *Kielet on kivoja.*
- *Kielet on helppoja.*
- *Minusta on hauska opetella ja oppia uusia kieliä. Saatan tarvita niitä vanhempana kun menen töihin.*
- *Aloitin mielelläni uusia kieliä.*
- *kaikki ylimääräiset kielet on iha tosi ihania*
- *Ei kovin kiinnostavia, mutta on niistä hyötyäkin.*
- *Englantia voisi olla enemmän.*
- *Hyvät kielet ja on varaa valita.*
- *Hyvät vaihtoehdot kai, en tosin tiedä niistä kovinkaan paljoa.*
- *Ihan hyvät mahdollisuudet valita.*
- *On ihan hyvä että saa lukea eri kieliä, mutta kaikkia ei ole kumminkaan pakko lukea.*

- *Vaihtoehtoja on runsaasti ja se on hyvä.*
- *Lisää valinnaisia kieliä.*
- *Pitäisi olla enemmän valinnanvaraa.*
- *Kieliä voisi olla enemmän ja laadukkaampia opeja*
- *Japani olis kyllä plussaa.*
- *Aika vähäiset vaihtoehdot, kun mikään valittavista ei ole kauhean kiinnostavia. Paitsi Ranska.*
- *Olisi kiva jos olisi enemmän kielten valinnais kursseja. Esim. japanin ja espanjan kielen alkeiskurssit olisivat aivan mahtavia.*

- *Minä pidän ruotsinkielestä ja onhan se Suomen toinen kieli.*
- *Ruotsi on ihan hyvä valinta pakolliseksi kieleksi, kun siitä on paljon hyötyä.*
- *Ei se ruotsi niin kauheeta oo.*
- *Venäjä on tärkeää, mutta ruotsi vielä tärkeämpää.*
- *Ei ole tarvetta vaihtaa ruotsia minkään muun kielen opiskeluun.*
- *Olisihan se hauska saada valita kieli, jota haluaa opiskella, mutta kyllä ruotsikin kelpaa.*
- *Suomen itäosissa venäjä on tärkeämpää, kuin ruotsi.*
- *Täällä savonlinnassa ei paljon tarvitse ruotsia, enemmän tarvitsisi venäjää.*
- *Valinnan varaa on paljon, mutta en vaihtais*

Osa vastanneista oppilaista oli sitä mieltä, että kielten opiskelu on vaikeaa. Osa kritisoi ruotsin ja/tai venäjän opiskelua:

- *Kielet on vaikeita.*
- *Ruotsi on turhaa.*
- *Pakkoruotsi voi olla monelle vastenmielistä.*

- *Liian nopeasti edetään ruotsinkielessä.*
- *Ruotsin voisi vaihtaa mihin tahansa muuhun kieleen.*
- *Ei venäjän kieltä pakolliseksi ikinä.*
- *Ei pakkoruotsia.*

5 YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Itä-Suomessa on keskusteltu siitä, pitäisikö peruskoulun oppilaille olla mahdollisuus valita venäjä ruotsin sijasta pakolliseksi kieleksi. Lappeenrannan, Imatran, Mikkelin, Savonlinnan, Puumalan ja Tohmajärven kunnat ovat hakeneet mahdollisuutta tällaiseen kokeiluun. Saimaan ammattikorkeakoulu toteutti syksyllä 2012 kyselyn näiden kuntien peruskoulun 7-luokan oppilaille, jotka ovat juuri opinnoissaan aloittamassa ruotsin kieltä. Kyselyllä haluttiin selvittää sitä, mitä mieltä oppilaat itse ovat asiasta ja miten suuri osuus oppilaista olisi halukas valitsemaan venäjän ruotsin sijasta.

Kyselyyn vastasi 887 peruskoulun oppilasta Lappeenrannasta, Imatralla, Mikkelistä, Savonlinnasta, Tohmajärveltä ja Puumalasta. Vastausprosentti oli 55,8 %. Kyselyyn vastanneista pakollisen ruotsin vaihtaisi venäjään 14 % (120 oppilasta). Kaikkiaan 66 % (585 oppilasta) ei vaihtaisi pakollista ruotsia venäjään ja 21 % (177 oppilasta) ei osannut sanoa vaihtaisiko vai ei. Tyttöjen ja poikien halukkuudessa vaihtaa ruotsi venäjään ei ollut eroa.

Paikkakunta vaikuttaa jonkin verran vaihtamishalukkuuteen. Kaupungeista Imatralla vaihtamishalukkuus pakollisesta ruotsista venäjän kieleen oli suurinta. Imatralaiset olivat esimerkiksi lappeenrantalaisia halukkaampia valitsemaan venäjän, Imatralla vaihtajia oli 22 % ja Lappeenrannassa 14 %.

Kyselyssä haluttiin myös selvittää, olisivatko oppilaat halukkaita vaihtamaan ruotsin mihin tahansa muuhun kieleen, siis ei välttämättä venäjään.

Kyselyyn vastanneista 40 % (353 oppilasta) olisi valmis vaihtamaan ruotsin johonkin muuhun kuin venäjään, 27 % (240 oppilasta) ei vaihtaisi ruotsia mihinkään muuhun kieleen. Epävarmojen osuus oli 33 % (292 oppilasta), tytöistä 37 % oli epävarmoja, pojista 29 %. Suosituin kieli sekä tytöillä että pojilla oli espanja. Pojilla toiseksi suosituin oli saksa ja tytöillä toiseksi suosituin oli ranska, mutta saksa oli lähes yhtä vahva vaihtoehto. Paikkakuntien välillä oli tässä jonkin verran eroa, Lappeenrannassa suosituin kieli oli espanja ja Imatralla saksa.

Avoimissa vastauksissa tuli esille, että osa oppilaista kokee kielten opiskelun helpoksi ja olisi halukas opiskelemaan lisää valinnaisia kieliä. Osa vastanneista oppilaista oli sitä mieltä, että kielten opiskelu on vaikeaa. Kielten opiskeluun toivottiin enemmän valinnan varaa. Ruotsinkielen osalta nykyisen käytännön kannatus tuli esille myös avoimissa vastauksissa.

Kyselyn perusteella pakollisen ruotsinkielen opiskelun muuttaminen vaihtoehtoiseksi venäjän kanssa ei välttämättä tarkoittaisi sitä, että koululaiset valitsisivat venäjän opinnot. Kyselyssä suosituksi kieleksi osoittautui espanja, jonka opiskelua on vaikea perustella kielen hyödyllisyydellä Itä-Suomessa. Espanjankielen opiskelun suosiota saattaa selittää se, että kieli koetaan melko helpoksi oppia, mutta tämän selvittäminen vaatisi jatkotutkimuksia. Kyselyn perusteella koululaisten kokemukset kielten opiskelusta vaihtelevat. Peruskoulussa opiskelevat eivät siis tässä suhteessa ole yhtenäinen ryhmä ja mikäli tulevaisuudessa ruotsin sijasta tarjotaan venäjää pakollisena kielenä, on vaikutuksia syytä arvioida etukäteen vähintäänkin kuntakohtaisesti.